

РОЗДІЛ 6 РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

УДК 796.332.015.134

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

Василечко О. М.,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Омелянюк Ю. А.,

*старший викладач кафедри фізичної культури і спорту
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті проблема піднімається проблема вдосконалення техніко-тактичної майстерності. Зазначено, що спеціальна працездатність впливає на ефективність техніко-тактичної дій юних футболістів. Інтегральна оцінка техніко-тактичної майстерності складається із суми оцінок спеціалізації та універсалізації. Вказано, що запропонована програма з використанням методів моделювання і послідовністю тренувальних занять покращує показники фізичної та функціональної підготовленості юних футболістів; підвищує рівень техніко-тактичної майстерності та спеціальної підготовленості.

Ключові слова: футбол, техніко-тактична підготовка, юні футболісти, модель.

Abstract. The article raises the problem of improving technical-tactical skill. Special working capacity affects the effectiveness of technical and tactical actions of young football players. The integral evaluation of technical and tactical skill consists of the sum of the evaluations of specialization and universalization. It is indicated that the proposed program with the use of modeling methods and the sequence of training classes improves the indicators of physical and functional fitness of young football players; increases the level of technical and tactical skills and special training.

Keywords: football, technical and tactical training, young football players, model.

Однією з найбільш актуальних проблем спортивного тренування юних футболістів є проблема вдосконалення техніко-тактичної майстерності. За умови рівності сил команд в усіх інших компонентах гри, саме вдало обрана тактика разом із високою виконавською майстерністю, забезпечать перевагу команді, яка добре підготовлена в цьому плані. Оволодіння техніко-тактичними діями і розвиток якостей визначають ефективність ігрової діяльності юних футболістів. Велика роль припадає на організацію і проведення техніко-тактичного тренування, забезпечення техніко-тактичної підготовки.

Техніко-тактична підготовка, як вважають досвідчені практики з футболу, базується на оволодінні юними футболістами арсеналу техніко-тактичних дій, що дозволяє юним футболістам максимально демонструвати у грі свою технічну оснащеність, спеціальні якості і здібності, тактичну майстерність і теоретичні знання. Відповідно до розвитку та удосконалення спеціальних якостей юним футболістам у грі необхідно вводити в програму тренувань вправи на витривалість, швидкість, спритність, силу, гнучкість. Спортивний результат кожного має свої особливості, і залежить від багатьох чинників, зокрема, від амплуа гравця. Оцінити тактичну майстерність можна завдяки виконанню якісно і влучно доцільних тактичних дій. Тактичні дії плануються відповідно до тактичних знань і технічних навичок, рівня розвитку фізичних здібностей і психологічних якостей гравців [1; 3]. Вміння змінювати тактичну схему ведення спортивної боротьби, залежно від особливостей і ходу футбольної гри, є важливим показником тактичної підготовленості юних спортсменів.

Аналіз науково-методичної літератури вказує на те, що процес навчально-тренувальних занять юних футболістів техніко-тактичного спрямування містить наступні методичні положення: вибір методів і засобів відбувається з урахуванням особливостей розвитку дитячого організму, для якого характерною є підвищена лабільність (пластичність) нервової системи; основні завдання техніко-тактичної підготовки дітей молодшого та середнього віку вирішуються за допомогою різноманітних ігор та ігрових вправ переважно техніко- тактичного спрямування; дотримання раціонального співвідношення між різними сторонами підготовки зі зміною різноманітних засобів та їх спрямування у процесі зростання загальної та спеціальної підготовленості юних футболістів [4; 6].

Метою дослідження є процес удосконалення навичок техніко-тактичних дій у юних футболістів.

Здійснення мети роботи передбачало вирішення таких основних завдань:

1. Визначити фактори, які впливають на змагальну діяльність юних футболістів.

2. Розглянути вплив моделі техніко-тактичних дій на змагальну діяльність юних футболістів.

Дослідження базувалось на обґрунтуванні ефективності методів запропонованих провідними тренерами-викладачами з футболу, які спрямовані на вдосконалення колективних наступальних дій юних футболістів. Ефективність впливу засобів техніко-тактичної підготовки юних футболістів визначалася за показниками: результати виступів футболістів в офіційних змаганнях; якість виконання в офіційних іграх різного рівня техніко-тактичних дій (середніх і довгих передач, ведення м'яча та обігравання суперника, завершальних ударів у площину воріт); структура ігрових комбінацій, після яких було зафіксовано взяття воріт суперників (враховувалися напрямок і кількість ходів в організованих футболістами наступальних діях, оптимальна дистанція виконання результативних ударів у площу воріт та зони футбольного майданчика, з яких здійснювалися останні (гольові) передачі м'яча); співвідношення техніко-тактичних дій з м'ячем в залежності від обраної моделі гри (фіксувалися кількість і % браку техніко-тактичних прийомів в умовах відсутності ігрового простору (пресинг на «чужій» половині поля) та наявності ігрового простору (зустрічний відбір, пресинг на «свій» половині поля); частота участі кожного з футболістів в коаліціях (групах) гравців різних амплуа, які організовували комбінаційні дії; розподіл частоти використання різноманітних техніко-тактичних прийомів футболістами в процесі гри.

Під час дослідження проводився пошук груп оптимальних співвідношень функціональних реакцій організму юних футболістів в залежності від педагогічних завдань з використанням стандартних вправ та однотипних ігрових серій. Спостерігали, що під час багаторазового повторення певних моделей тренувальних впливів відбувалися зміни функціональних можливостей організму спортсменів. Підбір фізичних навантажень у відповідності до поставлених завдань сприяв забезпеченню розвитку швидкісних, координаційних, силових можливостей, в інших – розвитку швидкісної, силової, координаційної витривалості. Були випадки, коли взагалі не відбувалось будь-яких достовірних змін у порівнянні з початковими показниками. Кожна модель тренувальних впливів мала зв'язок з м'язовою працездатністю.

Зазначено, що спеціальна працездатність юних футболістів розвивається за допомогою техніко-тактичних засобів тренування, тому тренерам-викладачам в навчально-тренувальному процесі необхідно звертати увагу для вдосконалення індивідуальної майстерності футболістів.

Існують критерії, за якими можна оцінити спеціальну працездатність юних футболістів. Оцінювання рівня виконання специфічних функцій (спеціалізації) гравцем визначається результатом множення суми

правильно виконаних дій на коефіцієнт значущості прийому. Оцінювання рівня універсалізації футболіста відбувається завдяки множенню суми правильно виконаних дій на коефіцієнт значущості прийому в залежності від місця виконання даної дії. Сума оцінок спеціалізації та універсалізації Інтегральна оцінка техніко-тактичної майстерності складається із суми оцінок спеціалізації та універсалізації [2].

Інтегральна оцінка для кількісного визначення рівня техніко-тактичної майстерності футболістів у конкретній грі підтверджується високою кореляційною залежністю між інтегральною та експертними оцінками за гру. Інтегральна оцінка враховує різноманітні сторони підготовленості футболіста такі, як арсенал техніко-тактичних дій, надійність виконання прийомів, ігрові функції. Таку оцінку потребує розробки для кожного гравця окремо, для гравців певного амплуа, для команди, в цілому.

Кількісна оцінка змагальної діяльності футболістів враховує найкращі модельні показники ігрової активності та надійності виконання техніко-тактичних дій за рахунок виконання прийомів, які не сприяють досягненню переможного результату в ігрових ситуаціях та загостренню гри. Рівень виконання модельних характеристик техніко-тактичної діяльності визначають оцінюванням спеціалізації та інтегральної оцінки техніко-тактичної майстерності футболістів.

Ефективність змагальної діяльності забезпечується факторами підготовленості. Тому вся система вдосконалення окремих компонентів підготовленості повинна пов'язуватися з необхідністю становлення вузлових компонентів змагальної діяльності.

Найефективнішими засобами підвищення техніко-тактичної майстерності футболістів у змагальному періоді можуть бути тренувальні моделі впливів, при яких враховують особливості змагальної діяльності. Нами з урахуванням рівня спеціальної підготовленості спортсмени експериментальної групи були розподілені на чотири підгрупи. Кожна група нараховувала чотири футболісти. При формуванні груп враховувалися результати тестування фізичної та функціональної підготовленості.

Дослідження у змагальному періоді тривало протягом п'яти місяців. Під час експерименту збільшувався загальний обсяг занять техніко-тактичної спрямованості, застосовувалися спеціальні вправи, при підборі яких враховувалися специфічні функції футболістів і рівень спеціальної підготовленості.

У своїх дослідженнях Матлах П. Б. запропонував програму для юних футболістів, яка була спрямована на вдосконалення специфічних техніко-тактичних дій і підвищення рівня спеціальної витривалості. У кожній групі було автором було проведено 95 тренувальних занять, з яких у першій і

третьої групі в режимі вдосконалення техніко-тактичної майстерності та розвитку швидкісних якостей 35 занять (38%); в режимі вдосконалення техніко-тактичної майстерності та розвитку швидкісної витривалості 35 занять (38%), в режимі вдосконалення техніко-тактичної майстерності та розвитку загальної витривалості 25 занять (24%). У другій і четвертій групі в режимі вдосконалення техніко-тактичної майстерності та розвитку швидкісних якостей 41 заняття (44,6%), в режимі вдосконалення техніко-тактичної майстерності та розвитку швидкісної витривалості 54 заняття (55,4%) [5].

Впровадження програми з використанням методів моделювання і послідовністю тренувальних занять вплинули на покращення показників у тестуванні фізичної та функціональної підготовленості більш ніж на 50 % в першій групі, у другій групі понад 70%, в третій групі до 55 %, четвертій групі – 53 %. На кінець дослідження у юних футболістів достовірно підвищилася інтегральна оцінка спеціалізації та універсалізації у грі. Покращилися показники техніко-тактичної діяльності: відбулося збільшення загальної кількості техніко-тактичних дій від 736 до 820 за гру.

Таким чином, застосування методів моделювання у процесі підготовки команд юнаків 14-15 років з футболу сприяє підвищенню рівня їх техніко-тактичної майстерності та спеціальної підготовленості.

Крім цього необхідно звертати увагу на нормування фізичного навантаження. Це також враховувалося нами, а саме інтенсивність та тривалість вправ, кількість повторень, режими чергування навантаження і відпочинку.

Таким чином, вважаємо, що використання методів моделювання з урахуванням особливостей змагальної діяльності в практиці підготовки юнацьких футбольних команд позитивно впливатиме на підвищення техніко-тактичної майстерності та результативності в індивідуальних, групових і командних діях у нападі, дозволить оптимізувати та покращити навчально-тренувальний процес підготовки юних футболістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гакман А., Байдюк М. Особливості фізичної підготовки арбітрів у футболі. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 листопада 2015. Чернівці: Технодрук. С. 201-204.
2. Дублінський А. В. Моделювання тактичних дій у процесі підготовки юнацьких команд з футболу. Київ. 2001. 131 с.
3. Климок, С. Д. Особливості техніко-тактичної підготовки юних футболістів на етапі попередньої базової підготовки: магістер. робота. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 50 с.
4. Колобич О. Напрямки удосконалення техніко-тактичної підготовки юних футболістів. Молода спортивна наука України. 2011. Т. 1. С. 126-133.
5. Матлах П. Б. Техніко-тактична підготовленість захисників у сучасних оборонних стратегіях гри команд з футболу. 2021. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua> (Дата звернення 30.04.2024).
6. Терзі П. П., Похилик В. А. Особливості техніко-тактичної підготовки

футболістів 13-15 років. Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини : матеріали III міжнар. інтернет-конференції (Одеса, 4-5 листопада 2019 р.). Одеса. 2019. С. 139-144.

УДК 327.8:796.071

СПОРТ І ДИПЛОМАТІЯ У ПОШУКАХ СПІЛЬНОГО

Гаврилюк О. В.

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Сотник Ж. Г.,
*кандидат наук з фізичного виховання, доцент,
доцент кафедри фізичної культури і спорту
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті пропонується вирішувати конфлікти за допомогою спорту та дипломатії через призму олімпізму. Наводяться приклади протистояти виникненню війн за допомогою налагодження мирних стосунків вєдучих діячів, науковців олімпійського руху, які закликають до миру, участі у спортивних змаганнях. Зазначено цінності, які необхідно формувати у дітей: дружба, повага, досконалість. Значна роль відводиться вчителям, дорослим, які впроваджують в освітній процес формування моральних цінностей в дусі миру та спорту.

Ключові слова: мир, дипломатія, спорт, цінності олімпізму, підрастаюче покоління.

Abstract. The article proposes to resolve conflicts through sports and diplomacy through the prism of Olympism. Examples are given of how to resist the outbreak of wars by establishing peaceful relations between leading figures and scientists of the Olympic movement who call for peace and participation in sports competitions. The values that need to be fostered in children are specified: friendship, respect, excellence. A significant role is assigned to teachers and adults who introduce the formation of moral values in the spirit of peace and sport into the educational process.

Keywords: peace, diplomacy, sport, values of Olympism, younger generation.